

Misli o samoodločbi

Marsikdaj se v našem času soočamo z idejo o samoodločbi narodov. To še posebej danes, ko je le-ta močno zaživela in tudi že našla konkretne oblike zlasti v naši slovenski stvarnosti. Republika Slovenija je to že proglasila kot pravico pred več kot dobrim letom, kasneje pa to najbolj dokazala na decembrskem plebiscitu o samostojnosti. Pred kratkim pa je to spet slovesno proglasila z znano resolucijo slovenskega parlamenta o razdružitvi z Jugoslavijo. Načelo samoodločbe pa se večkrat omenja tudi v manjšinski stvarnosti, to posebej tam, kjer so manjšine strnjene in na svojem ozemlju pravzaprav večine (Katalonci v Španiji, Baski, Južni Tirolci itd.).

Načelo samoodločbe je zlasti v moderni politični miselnosti predmet velikih razprav. Širši javnosti je gotovo bolj znano posebej po znanih štirinajstih točkah ameriškega predsednika Woodrowa Wilsona, ko je proti koncu prve svetovne vojne izdelal nekak politični program za novo Evropo, njene države in narode. In prav sem sodi zamisel o samoodločbi narodov, ki je prav od tega ameriškega predsednika dalje postala del politične zavesti posebej evropskih narodov (takrat zlasti nekdanjih narodov razpadle Avstro-Ogrske monarhije). No, in prav po skoraj sedemdesetih letih je prav pri teh narodih (recimo Slovencem in Hrvatoma, pa Slovaki) načelo postalo spet in še kako aktualno ...!

Ideja samoodločbe narodov pa je lahko aktualna — kot smo že zapisali — tudi za narodne manjšine. Seveda so posamezne, recimo evropske manjšine, odraz svojega politično-kulturnega prostora in časa, zato tudi ni mogoče tega potegniti kot črto čez vse manjšinske stvarnosti. Gre pa lahko za različne interpretacije istega, saj samoodločba lahko ne pomeni le ugotovitve ljudske volje za odcepitev ali državno osamosvojitve neke manjšine, ampak tudi kulturno avtonomijo in jezikovne pravice. Zanimivo je, da je prav nedavno politično predstavništvo manjšin v Italiji sprejelo osnutek posebne Listine o pravicah manjšin, ki obsega tudi pravico do samoodločbe. O tem bi morda kazalo še kasneje kaj zabeležiti.

Ideja o samoodločbi narodov se navadno veže na idejo o suverenosti pa tudi o demokraciji, zakonih itd. Tudi če ni v vseh časih ta ideja nosila tega imena, je pa bila — in je — vedno prisotna v vseh teh okvirih. Človek ima svobodno voljo; tudi narodi imajo svojo skupno voljo. »Konji nimajo svobodne volje« — piše nekje Mari-

a. b.

dalje na 3. strani ■

Ob dnevu slovenske kulture

»To deželo imamo zares radi samo mi«

VERA TUTA

»Z velikim veseljem sem sprejela povabilo, da spregovorim na vašem kulturnem prazniku, ker je Devin s svojimi ljudmi, s svojimi tremi zbori, s skavtsko skupino, z živo cerkveno skupnostjo in s posamezniki, ki izstopajo na različnih področjih, najbolj živahno slovensko središče v devinsko-nabrežinski občini. In v kraju, kjer so kulturne dejavnosti postale vsakdanji kruh in navada, se lahko brez ovir pretoči misel, tudi kritična (ustvarjalno kritična) o slovenstvu in kulturi pri nas.

(Slavnostni govor občinske odbornice, prof. Vere Tuta Ban na Prešernovi proslavi, ki sta jo priredila Dekliški zbor Devin in zbor Fantje izpod Grmade v Devinu, 24.2.1991).

Dovolite mi, da se na prvem mestu spomnim človeka, ki ima veliko zaslug za to, da je Devin postal to, kar je; človeka, ki je nad trideset let to »vsakdanjo« kulturo ljudi gojil, usmerjal, spodbujal, jo dvigal ter s svojim prepričanjem in doslednim ravnanjem ustvaril pogoje, da je rasla — bivanjsko močna navznoter in ustvarjalna navzven. Nobena druga vas v občini ni dosegla te ravnine. Vem, da ima vsakdo od vas lepe spomine na msgr. Kretiča; toda življenjsko srečanje s pomembnim učiteljem je vedno tudi obvezujoče, ker moramo nadaljevati po njegovi poti, ker moramo stopiti učitelju na ramena, da smo potem višji od njega, pa čeprav smo majhni. Na ta način se kultura predaja iz roda v rod in rase.

Kultura ni diploma v okviru

Naj predvsem razčistim, kaj mi pomeni pojem »kultura«. Ne bi bilo pošteno, če bi se pod tem geslom zanašali le na nekatere posameznike, ustvarjalce ali kulturne delavce, češ »oni so za tako, oni naj se trudijo, naj ustvarjajo«, mi pa medtem dremamo na zapečku. Ne! Kultura v širšem smislu, edina osmišljevalka človekovih dejanj, pomeni razvoj duha vsakega človeka posebej in, v kolikor se kulturne navade posameznikov tudi medčloveško povezujejo in dopolnjujejo, postanejo tudi vidna manifestacija v določenem okolju. Vsak je zavezan lastnemu napredovanju, vzgoji lastnega duha in nastopanju v skladu s svo-

jim prepričanjem. Tako zamišljena kultura je odraz tiste človekove sredine, kjer se spajajo vse njegove zmožnosti: razum in čustva, čuti in nagon. Temu svetemu jedru, ki je v vsakem izmed nas, pravimo tudi vrednote.

»Kultura ni diploma v okviru«, je zapisal neki študent v višješolskem glasilu, »je prostor, v katerem živiš, je pripravljenost pomagati drugim«.

O tej kulturi vam želim spregovoriti, najprej kot se mi kaže skozi dejavnosti in pobude, ki jih poznam v občinski stvarnosti in jih sama pomagam oblikovati, potem pa tudi skozi razmišljanje o sedanjem trenutku, ki ga pojmujem kot most med preteklostjo in prihodnostjo.

Prihodnost brez otrok je prihodnost brez sreče in veselja

V kulturni domet naše javnosti sodi najprej šola in skrb za mladino. Kljub stalnemu vpadanju števila vpisanih nam

dalje na 3. strani ■

—o—

Primorski dnevnik v hudih težavah

Ravnateljstvo Založništva tržaškega tiska je tiskarjem in časnikarjem sporočilo, da bo konec prihodnjega meseca oziroma konec prihodnjega aprila odpustilo z dela 11 časnikarjev in 38 tiskarskih delavcev ter uradnikov. Vodstvo podjetja, ki izdaja Primorski dnevnik, opravičuje te boleče ukrepe z velikimi zadolžitvami, ki znašajo trenutno 5 milijard in 300 milijonov lir in ki naj bi se v kratkem zvišale na 8 milijard. Založništvo pri tem navaja predvsem dve dejstvi: zaradi krize v Jugoslaviji so nastale hude težave v komercialnih oddelkih, izdatki za časnikarje in tiskarje pa so vedno večji. Z zmanjšanjem organika, to je z manjšim številom zaposlenih pa podjetje računa, da bo lahko nadaljevalo z izdajanjem dnevnika, čeprav v nekoliko skrajšani obliki.

Časnikarji so v torek priredili v Trstu tiskovno konferenco, na kateri so spregovorili predsednik sindikata Gon. tajnik Colini in Breda Pahor od uredniškega odbora Primorskega dnevnika. Oba sindikalna predstavnika sta napovedala tudi odločno posredovanje v Rimu, da se prepreči obubožanje in morda tudi smrt edinega slovenskega dnevnika v Italiji.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 3. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Pozabljeni zaklad« (Ivan Sivec); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč - Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«; 14.40 V studiu z vami: Igor Tuša; 16.00 Šport in glasba; 17.30 V studiu z vami: Igor Tuša; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 4. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Iz preteklosti v sedanost; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Mešani zbor Primorec - Tabor iz Trebča in z Opčin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški knjižni sej«; 16.00 Zbor Consortium musicum in Komorni zbor RTV Slovenija; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 5. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Ženska v ospredju; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Zbor Consortium musicum in Komorni zbor RTV Slovenija; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 6. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Sergej Verč - Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Organist Hubert Bergant; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenska literatura na stičišču z italijanskim svetom; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 7. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Spomini Henrika Tume; 9.30 Obvezna smer — vzhod; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Spoznavajmo Slovenijo; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Vokalna skupina Cantò da camera iz Varšave in Ženski zbor iz Ostrave na Moravskem; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 8. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Barvni utrineki«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Violončelistka Annette Cleary, pianistka Mary Collins (Irška); 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 9. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Tenorist Dušan Kobal, pianist Hilarij Lavrenčič; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Rezija in Kanalska čolina; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Harmonikarski orkester Glasbene matice Synthesis 4; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Arnold Wesker: »Portreti mater«, radijski monologi; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

»Naša Slovenija« o jugoslovanski krizi

V Ljubljani izhaja mesečno »Naša Slovenija«, skupna revija slovenskih časnikov za delavce na začasnem delu v tujini. Tiska jo ČGP Delo, njen glavni in odgovorni urednik pa je Ludvik Škoberne. Februar-ska številka »Naše Slovenije« obravnava predvsem aktualne dogodke v Jugoslaviji, piše o možnosti njenega razkroja, o nemirih na Kosovu ter poroča o raznih zanimivostih doma in po svetu.

Glavni urednik Škoberne v svojem uvodniku ugotavlja, da je v Beogradu premalo možnosti za strpno razpravo o odnosih v državi, še zlasti pa o razmerah na Kosovu. Ne gre na dolgo ponavljati, piše, da mora biti nekaj hudo narobe z vsiljeno »resnico« o albanskih »teroristih«, ki razbijajo Jugoslavijo, če pa med tistimi, ki so umrli v zadnjem valu nemirov, ni niti enega Srba ali Črnogorca, pa tudi nobenega pripadnika zveznih policijskih enot. Vztrajnost propagande v beograjskih časopisih je mogoče razumeti kot dobro premišljen načrt, kako preurediti Jugoslavijo po meri voditeljev »protibirokratske revolucije«.

Ludvik Škoberne piše tudi o obtožbah, da severne jugoslovanske republike izkoriščajo južne. Res je, da je bil vsa ta leta na severu standard boljši in s tem tudi plače višje. Nihče pa se ne vpraša, kaj in koliko kdo res dela. Z Markovičevim programom gospodarske ozdravitve se je to stanje nekoliko spremenilo. Politično dogajanje v Sloveniji so zlasti v Srbiji in Črni gori razglasili za separatizem, nadaljuje odgovorni urednik »Naše Slovenije«. Nikakor namreč nečajo sprejeti dejstva, da je Jugoslavija prostovoljna skupnost in da je lahko uspešna le, če bodo odnosi v njej

resnično temeljili na soglasju vseh narodov in vseh republik. In če je zagovarjanje tega načela po mnenju nekaterih »separatizem«, tudi prav. Navsezadnje ni nujno, da besede vsi enako razumemo, zaključuje Škoberne.

»Naša Slovenija« izčrpno poroča tudi o 14. izrednem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, ki je potekal proti koncu januarja v Beogradu in na katerem je ta organizacija doživela svoj razkol. Članek je napisala Janja Klasinc. Vse, kar so predlagali slovenski delegati, je bilo zavrženo, dobesedno izžvižgani pa so bili predlogi za odobritev deklaracij, ki naj bi se zavzemale za dosledno spoštovanje človekovih pravic, ukinitve političnih sodnih procesov in mučenja zapornikov itd. Neki italijanski časnikar je začudeno pripomnil, kako je mogoče, da proti koncu 20. stoletja neka politična stranka dejansko glasuje za mučenje, za politično preganjanje drugače mislečih, proti človečanskim pravicam ...

Zanimiv je tudi intervju z dr. Jožetom Pučnikom, predsednikom Demosa, ki je poglobil vprašanje o stičnih točkah in razlikah strank v tej koaliciji in obrazložil svoje stališče glede bodočnosti Jugoslavije. Osebnostno se zavzema za zvezo suverenih držav. Predvsem je pomembno, da dobijo vsi narodi osnovne možnosti, da sami odločajo o svojih stvareh, je poudaril dr. Pučnik.

Daljši članek je posvečen tudi nedavnim hudim nemirom na Kosovu, ki so zahtevali precej smrtnih žrtev. Revija »Naša Slovenija« vsebuje poleg tega tudi vrsto zanimivih prispevkov, praktičnih nasvetov, kuharske recepte, križanke, uganke ter pravljičice in pesmice za najmlajše.

Poraz iraškega diktatorja je neizogiben

Svet že mora misliti na stanje po vojaškem spopadu

Dogodki v Perzijskem zalivu se razvijajo z naravnost vrtoglavo naglico, tako da so predvidevanja resnično tvegana in pravzaprav nemogoča. Ne glede na vse to pa v tem trenutku menda lahko upravičeno napišemo, da je usoda iraškega diktatorja zapечатena. Njegova vojska se naglo in v popolnem neredu umika iz Kuwaita, ki ga je bila zasedla pred sedmimi meseci in ki ga je diktator Sadam Husein kratkomalo priključil Iraku. Zavezniška vojska prodira, ne da bi naletela na hujši odpor. Načelo se umika tudi elitna iraška republikanska garda, o kateri so trdili, da je odlično oborožena in tudi dobro izvežbana. Ob gledanju televizijskih posnetkov z bojišča se v naš spomin vračajo dogodki ob razsuhu Hitlerjeve armade tik pred koncem druge svetovne vojne. Množica v cunje oblečenih, sestradanih in prestrašenih vojakov, ki se predaja, se nam smili, saj vemo, da ti reveži niso prav nič krivi za sedanjo tragedijo, ker je zanjo odgovoren le bagdadski diktator s svojimi sodelavci.

Spričo vojaškega razmeroma nepričakovano naglega poraza iraškega režima se

lahko spet vprašamo, kje tičijo resnični vzroki pustolovščine, v katero se je spustil Sadam Husein. Verjetno v tej zvezi držijo trditve tistih, ki ugotavljajo, da je sedanje stanje pravzaprav posledica osemletne iraško-iranske vojne, ki je Irak stala 400 tisoč smrtnih žrtev in terjala tudi ogromno materialno škodo. Ocenili so jo na 230 milijard dolarjev. Irak tolikšne vsote za obnovo razdejane dežele ni imel; od petrolejske proizvodnje je smel računati na 13 milijard letno, upoštevati pa je moral zadolžitev v tujini, ki je znašala 80 milijard dolarjev, za kar je letno imel 5 milijard dolarjev stroškov. Sadam Husein je zato sklenil kratkomalo zasesti sosedni Kuwait, ki razpolaga z ogromnim petrolejskim bogastvom. Pri tem je računal, da bo mednarodni svet njegov ukrep vzel na znanje, čeprav bo kaka država protestirala. Sadam Husein je baje trdno računal na razumevanje Sovjetske zveze, o kateri je bil prepričan, da se bo v okviru Združenih narodov z vetom v Varnostnem svetu uprla uveljavitvi ameriške obsodbe in obsodbe o-

dalje na 7. strani ■

»To deželo imamo zares radi samo mi«

■ nadaljevanje iz 1. strani

zaenkrat še uspe ohranjati isto število šol in vrtcev, čeprav je število večkrat na meji možnega.

Pravijo, da je demografsko vpadanje evropski pojav, pravijo, da danes ni pogojev ne jamstev za številne družine, pravijo, da je to posledica civilizacije, ki nima ne časa ne denarja za otroke. Ne verjamem, da je odločilno stanje v žepu in na banki; odločilno je stanje v srcu: koliko smo ljubimo življenje, koliko smo še vitalni, radoživi in pripravljeni tvegati, koliko zaupamo vase in verjamemo v prihodnost. Prihodnost brez otrok pa je prihodnost brez sreče in veselja. Priznajmo si, da nam je ob otrocih lepo, smo sproščeni, se smejemo, se od njih učimo. Spontano nas spodbujajo k pozitivnim vrednotam (uslužnosti, sočutju, naklonjenosti itd.). Naši očetje in dedje so vero v prihodnost imeli, čeprav večkrat niso vedeli ne v kateri ne v kakšni državi bodo živeli, so pa vedeli, da žita, ki je namenjeno za seme, ne smejo pojesti, tudi če ni bilo kruha na mizi. Če hočemo ves pridelek pojesti sproti in ne skrbimo za osnovno obnavljanje samih sebe, smo krepko ugriznili v zalogo, namenjeno za seme. Smo se odločili za usodo beračev brez prihodnosti. Dr. Jože Ramovš opozarja, da je sodobni človek zavrgel izročilo stoletij, oslabil mu je naravni nagon za ohranjanje vrste, ni pa še toliko osebnostno oblikovan, da bi smiselno in zavestno uporabljal svojo življenjsko energijo. Kriza bo trajala torej tudi pri nas vse do tlej, dokler ne bo dovolj veliko število ljudi zavestno spoznalo pravega odnosa do otrok.

Za čim višjo kvaliteto raven

Do takrat pa skušajmo držati čim višjo kvaliteto raven vsakega ukvarjanja z mladino! Mislim, da se šole uspešno upirajo konkurenci in raznim pritiskom z italijanske strani prav z bogatim in discipliniranim vzgojnim delom in da zelo odgovorno opravljajo svoje poslanstvo. Seveda pa šola sama ne zadostuje. Predvsem ne more pokrivati vseh otrokovih potreb po vključevanju v družbo. Pomislimo samo, da na vseh ni več otrok, ki bi se podili in nagajali ter skupaj kaj nakuhali. Če dodamo še žalostno dejstvo, da prenekateri otrok rase v izpraznjenem družinskem okolju, kjer namesto ljudi govori televizija, potem se moramo res zamisliti, v kakšno družbo se otroci vraščajo in kako. Šoli morajo pomagati druge ustanove in društva, da pokrijejo prosti čas in vpeljujejo izvenšolske dejavnosti.

Z velikim veseljem ugotavljam, da je lepo zaživel kulturni center Štrekelj v Sesljanu. Občinski upravi je veliko na tem, da zaprte šole ne ostanejo prazne, posebno ne tam, kjer nima mladina nobenega prostora, kamor bi zahajala. Zdaj je šola Štrekelj odprta mladini od vrtca do srednje šole, najmlajši se igrajo s knjiigo in zvoki (vsega 6 krožkov), osnovnošolci se učijo tipkati na računalnike, srednješolci, ki imajo svoj fotokrožek, pa razvijajo slike v kameri obscuri. Vse kaže, da smo našli stik med potrebami in ponudbo, in za-

to upam, da je letošnji uspeh začetek procesa, trajnega in koristnega, ki naj zagotovi naši mladini tako zabavo kakor tudi koristno znanje in veščine.

Vsak človek je dragocen za našo skupnost

Medtem ko na ta način skušamo vzgajati kulturne navade mlajših, se obenem vprašajmo iskreno in odkritosrčno, kakšne so pri nas kulturne navade odraslih, nas samih! Seveda, v pričakovanju, da se dogradi in uredi občinska knjižnica, in v pričakovanju kulturnega doma v Nabrežini, smo še vedno v položaju, da nimamo razen šole in cerkve nobene druge kulturne strukture, kjer naj bi razstavljali naši umetniki, kjer bi naši ustvarjalci prirejali literarne večere in kjer bi igrali naši glasbeniki, predvsem pa kamor bi vsi skupaj radi zahajali, da bi tam videli kaj novega, slišali kaj vzpodbudnega. Občina nima npr. niti dostojnega prostora za jezikovne tečaje, ki jih tedensko obiskuje okrog sto ljudi. Dejstvo je, da se je zaradi pomanjkanja te strukture pri nas ustvarila **klima kulturne podhlajenosti** vsega teritorija in da razmerna malo ljudi išče izven domače vasi oziroma občine kulturne prireditve, ki jim ustrezajo.

Naj vam natresem v premislek nekaj večjih problemov, ki izvirajo po mojem mnenju iz te naše kulturne podhlajenosti:

— Imamo lepo število društev in vsako se po svojih močeh trudi, da povezuje ljudi okrog določenih zanimanj. In vendar je prav tako res, da se mladina, predvsem fantje, srečujejo po gostilnah in barih in da nekateri med njimi že zgodaj postanejo alkoholiki ali še kaj hujšega. Premalo nas je, da bi si lahko privoščili deviantnost in vsak človek je dragocen za našo skupnost.

Misli o samoodločbi

■ nadaljevanje iz 1. strani

tain — in zato niso svobodni. Ljudje pa to svobodno voljo imajo in jo prav v svojem naravnem zakonu (ki je obenem moralni) izpričujejo.

In prav narodi so že zgodovinsko ti-ti subjekt, ki tudi izpričuje neko svojo voljo. To pa lahko izrazijo le kot suveren narod, ki prosto odloča o lastni državi. In če misel drugega francoskega filozofa. J. J. Rousseau, eden izmed očetov moderne demokracije je lepo zapisal, da demokracija pomeni državo, v kateri suveren narod pod vodstvom zakonov, ki so sad njegovega dela, naredi sam vse to, kar lahko dobro naredi.

Razmišljanja o tem vprašanju bi lahko nudila še veliko drugih pripomb in zaključkov. Posebno v tem času, ko se pravice narodov od Baltika mimo Jadrana do Perziskega zaliva hudo teptajo. Če ima pravico do samoodločbe Kuvajt, jo morata imeti tudi Litva in Slovenija! Imeti pa jo morajo — vsaj v širšem pomenu — tudi vse narodnostne skupnosti, ki se borijo za svoje pravice. Hlapec Jernej je še vedno živ in ostaja zgovoren simbol nenehnega človekovega prizadevanja za doseg enakopravnosti in — pravice.

— Vsi smo prepričani, da smo narodno zavedni, pa vendar marsikdo ne loči, kaj je privaten kos papirja in kaj zakonjena pravica, ki potrjuje, da smo, da obstajamo kot Slovenci. Marsikdo ne razlikuje državljanstva od narodnosti in misli, da je prav, če iz hvaležnosti do države (ker se nam ekonomsko dobro godi kot še nikoli doslej) govorimo raje italijansko; ne pomisli, da državi že itak pošteno plačujemo davke in da bi to moralo biti dovolj. Na drugorazrednost našega jezika smo se že tako navadili, da niti ne opazimo, če slovenskega napisa sploh ni.

— Iz tega sledi kritična pripomba na račun našega znanja jezika. Upam si trditi, da je zdravje naše slovenščine vedno slabše, ker imamo v resnici malo priložnosti za rabo. Z jezikom je pa tako kot z drugimi živimi organizmi: če ga ne uporabljamo, okrni in zamre. Zrcalo pogovorne jezika družin najdemo v vrtcih in šolah in ta pogovorni jezik je mešanica dveh narečij in italijanskega zbornega jezika, kot ga prinaša v domove televizija. Šola z veliko težavo ločuje oba jezika v glavah otrok, če ni doma nobenega miselnega napora in volje, da bi govorili ali samo slovensko narečje ali samo italijansko, da bi le ne delali tiste zmede, ki onemogoča vsako komunikacijo zunaj lastnega ozkega prostora in ki tudi onemogoča učenje jezikov, kajti brez trdnega temelja materinščine ni mogoče graditi nobene druge jezikovne nadgradnje.

Zaprmo se malo vase

— Nekateri pravijo, da nismo dovolj odprti, ampak najbrž je res narobe. Najbrž bi bil čas, da bi se spet malo zaprli sami vase in razmislili o svoji specifikici, kajti če ne vemo, kaj je naše lastno, če se ne zavedamo svojih značilnosti, nimamo kaj ponuditi drugim, nismo več zanimivi za druge. Prevelika odprtost je v našem primeru samomorilska, saj vemo, da se za vse naše življenjske probleme lahko zanesemo le sami nase, da ne moremo računati na podporo nobene od ital. političnih strank in na žalost tudi na krajevno cerkev ne, ne goriško ne tržaško. Moramo se zganiti, kajti stvari, prepuščene same sebi, se spreminjajo od slabega na slabše. In če se ne odločimo, da bi sploh kaj storili, smo se odločili za nadaljnje poslabševanje. Naj se tu moje kritično razmišljanje ustavi, tudi zato da me ne bi napačno razumeli, češ da ne vidim nič pozitivnega. Prepričana sem, da imamo to deželo zares radi samo mi, ki jo imamo v kosteh, v dihu rojstva in smrti; vsi drugi jo tako ali drugače uživajo in izkoriščajo, ampak nobenega globljega odnosa nimajo z njo. In zato jo lahko samo mi obvarujemo pred brezobzirnim izkoriščanjem in uničevanjem. Prepričana sem tudi, da se mora vsak organizem boriti, dokler je živ, in da živi, dokler se za življenje bojuje. Zgodovinske in geografske okoliščine so nas bogato obdarile s priložnostmi za spopad in iz trpljenja se je rodila plemenitost, ki je razvidna v našem jeziku, v naši umetnosti, v ljudskem izročilu.

Zato naj se tudi danes nad vse dvome in težave dvigne pesem, ki naj

... utopi
vse skrbi,
v potrjih prsih up budi!«

Ing. TURNŠEK V DSI O EKONOMSKI KRIZI V SLOVENIJI

Stanje slovenskega gospodarstva je zelo resno in zaradi vse bolj številnih stečajev grozi naraščajoče število brezposelnih. To je nespodbudna napoved inženirja Tita Turnška, člana slovenske socialdemokratske stranke, ki je 25.2. predaval v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Uvodoma je navedel vzroke propada Markovičeve reforme, kateri sta bila zlasti usodna protekcionizem na notranjem jugoslovanskem trgu in pa srbsko vdiranje v monetarni sistem.

Med živahno razpravo sta prišli na dan vsa trhljost in neobstojnost gospodarskega sistema, ki se brez večjih žrtev ne bo mogel rešiti posledic preteklih napak. Tehnološko je zastarelo, management ne pozna tržnih zakonitosti, delavstvo nima pravih delovnih navad. Težave za sedaj rešuje siva ekonomija, to so državi neprijavljeni dohodki iz gospodarske dejavnosti.

DRUŠTVO SLOVENCEV MILJSKE OBČINE razpisuje natečaj - raziskavo med učenci, dijaki in študenti na sledečo temo:

SLOVENSKE ŠOLE PRI NAS V ČASIH NAŠIH DEDOV IN BABIC.

V raziskavi, v obliki spisa (povest, pismo, intervju...), naj udeleženci opišejo, pripovedujejo in prikažejo vse, kar se starejši spominjajo iz svojih šolskih let.

Izdelke, na katere napišejo ime, priimek, naslov, šolo in razred, naj udeleženci izročijo na sedežu Društva do 24. maja 1991. Pregledala jih bo in ocenila komisija, sestavljena od članov Društva.

Nagrajevanje najboljših izdelkov bo na VESELICI, ki bo v prvi polovici junija. Istega dne bodo vsi izdelki razstavljeni, najboljši pa poslani v objavo mladinskim revijam.

OBNOVILI SO BAZOVSKO CERKEV

Nedelja, 3. marca, bo za Bazovico pomemben dan, saj bodo priredili slovesnost ob zaključku obnovitvenih del župnijske cerkve sv. Marije Magdalene in postavitev šestih novih barvnih oken ter prav tako barvnega okroglega okna — rosete — nad glavnim vhodom. Gre za dragoceno delo tržaškega umetnika, slikarja in grafika Edija Žerjale. Okna je izdelalo priznано steklarsko podjetje iz Benetk. Slovesnost se bo začela ob 10.30 z zahvalno mašo, ki jo bo daroval tržaški škof msgr. Bellomi, popoldne pa bo kulturna prireditev. V cerkvi bo ob 16. uri koncert treh pevskih zborov, posredovali pa bodo tudi vrsto zgodovinskih zanimivosti o bazovski cerkvi in umetninah, ki jo krasijo.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ivan Cankar

HLAPCI

Režija Boris Kobal

V sredo, 6. marca, ob 20.30

Federico García Lorca

KAJ PRAVIJO ROŽE

Režija Meta Hočevar

V petek, 1. marca, ob 16. uri ABONMA RED I

Ambrož Kodelja

Živeti z aidsom

»Lepo ste povabljeni, da se pridružite naši skupini pri duhovni obnovi, ki jo bomo imeli, in nam pomagali ovrednotiti naša življenja in sprejeti dejstvo, da nimamo več poti nazaj med zdrave. Vaša navzočnost nas bo obogatila, istočasno vam obljubljam, da bomo še naprej podpirali vaše delo z molitvijo.« Sledil je podpis: »Bolniki, oboleli za aidsom.«

Nenavadno povabilo je romalo v koš, kot toliko druge nepomembne pošte, ki se nam dnevno nabira. Proti koncu počitnic pa me pokliče primarij iz bližnje bolnišnice in sporoči, da me je prijavil in da greva skupaj, saj ima v načrtu, da bi v šoli za bolničarje postopoma vzgajal tudi kader, ki bi se posvečal tem bolnikom. Neračunljivo, a sem vseeno odšel, nekaj iz radovednosti, nekaj pa zato, ker sem prav tiste dni dobil pismo naše misijonarke, v katerem piše, da je dodeljena tem bolnikom in da dobro ve, da tudi zanjo verjetno ne bo poti nazaj, kot je ni bilo za dve francoski sestre, ki sta oboleli.

Mala vasica v bližini Benetk je za tri dni postala gostiteljica terapevtski skupini z njenim asistentom in mlajšim duhovnikom. Pridružilo se nam je še kakšnih petnajst fantov in deklet najrazličnejših poklicev od bolničarjev, študentov, delavcev, pa do policajk, učiteljic in dveh redovnic. Prvi večer smo posvetili spoznavanju, kdo je kdo, odkod je in kakšno je njegovo delo. Običajni uvodni stiki, kot so na kakršnemkoli srečanju. Po večerji je sledila zelo lepo oblikovana večerna molitev, ki se je zavlekla pozno v noč. V tihoti smo se razšli. Nas goste so odpeljali v predmestje Benetk v hotel, razen dveh redovnic, ki sta se utaborili pod bližnjim drevesom, kjer sta postavili šotor in tudi povedali, da sta siti betona v Milanu, pa sta tja prišli tudi zato, da bi bili na zraku. Kmalu smo spoznali, da je bila takšna ločitev nujna. Ne iz kakršnihkoli varnostnih razlogov, pač pa zato, da bi terapevtska skupina ohranila svoj potreben red, ki ga normalno živi, saj smo mi še daleč v jutro govorili in skušali vsak s svojega stališča osvetljevati prve stike in istočasno ugibali, kako bosta potekala naslednja dneva.

Naslednja dneva sta imela poleg poročil, ki so bila bolj povzetki najrazličnejših razprav, tudi veliko duhovnega programa. Terapevtske skupnosti z aidsom v Italiji, Franciji, Belgiji, Španiji in še v nekaterih evropskih državah so naprošene, da bi pripravile kratka poročila o de-

lu, življenju in predvsem počutju za svetovno mednarodno konferenco o aidsu, ki bo junija 1991 v Firencah in jo organizira Svetovna organizacija za zdravstvo (WHO). Vsakoletni svetovni dan boja proti aidsu, ki je prvega decembra, bo letos posvečen ženski. Isto temo bo imela tudi svetovna mednarodna konferenca v Firencah. Zanimivi so bili povzetki iz mednarodnega simpozija o aidsu, ki je bil od 23. do 24. junija v San Franciscu. Tedaj so ponovno ugotovili, da je na svetu trenutno najbolj ogrožena ženska populacija. V ZDA so ugotovili, da največ žensk umre za aidsom med 18. in 44. letom. V Italiji pa se vsako leto povečuje obolevost žensk za aidsom za 20%. Trenutno jih je okrog 1.240. Leta 2000 pa naj bi jih bilo nad 5.000. Čeprav je bilo v Italiji vseh bolnikov, prijavljenih za aidsom 1. junija 7.126. (K temu številu pa je treba prišteti še nad 3.000, ki niso prijavljeni). Zelo žalostno je sponziranje, da se z virusom okužijo predvsem mladi in to od 25. do 34. leta, saj je v Italiji že nad 70% narkomanov seropozitivnih. Po grobih ocenah naj bi virus do konca tega stoletja okužil od 15 do 20 milijonov oseb. Med zanimivimi izsledki iz referata znanega zdravnika in borca proti aidsu iz Zeneve dr. Michaela Mersona smo izvedeli, da se ta bolezen širi tudi po tistih azijskih državah, kjer ji je način življenja manj naklonjen, ali kjer so še do nedavnega mislili, da ga ni. Trenutno je najtežje stanje v saharskem predelu Afrike. Tu se je število v slabih dveh letih podvojilo, in doseglo že pet milijonov obolelih.

Pogovori so se sukali najprej ob problemu injekcijskih brizgalk. Te so bile v času munda v prodaji takšne, da so se po enkratni uporabi blokirale in jih ni bilo možno ponovno uporabljati, pa so menda pošle. Na tržišču so ostale samo klasične. Veliko besed je bilo, kot tudi najrazličnejših mnenj in protitrditev, o uporabi injekcijskih brizgalk v bolnišnicah, kjer jih še marsikje sterilizirajo. Bili so posegi o dvomljivih sterilizacijah, kot tudi o vprašljivih zaščitnih sredstvih vseh mogočih oblik.

Ni šlo brez spotikov ob seropozitivnih bolnikih, ki so zapostavljeni tudi tam, kjer ne bi smeli biti. O čudnem obnašanju nekaterih okolij, kjer so ti bolniki doma. O odnosu z bolnikom in družino, otroki, župnijo itd. Razveseljivo je bilo dejstvo, da bo Italija z novim zakonom in-

dalje na 8. strani ■

Openski večer Slovenske pesmi

Med številnimi prazniki slovenske kulture velja omeniti »Večer slovenske pesmi«, ki ga že tradicionalno prireja na Opčinah mešani pevski zbor Sveti Jernej. Ta pa letos ni nastopil.

Spored so tokrat oblikovali v glavnem mladi pevci, saj se je koncert začel z nastopom Dekliškega pevskega zbora »Vesela pomlad«, ki ga vodi Franc Pohajač. Nastopili so še Dekliški zbor »Zvonček« z Repentabra, katerega vodi Loredana Guštin, dekliški nonet pedagoškega liceja »A. M. Slomšek« iz Trsta, ki ga je pripravila Savica Malalan-Možina. Po izredno učinkoviti in zabavni izvedbi mladinske igralske skupine »Tamara Petaros«, (skupina je pod vodstvom prof. Lučke Susić uprizorila kratak prizor »Intervju« s podnaslovom »Mla-

di in Prešeren) je nastopila dekliška pevska skupina »Vesela pomlad«, ki je navdušila številne poslušalce.

O prazniku slovenske kulture je pesnik prof. Vinko Beličič v izbrani besedi razmišljal o zgodovinskih spremembah, ki jih je doživel slovenski narod v minulemu letu, ter o pomenu kulturnega snovanja v sedanjem času. Izrazil je misel, naj bi to kulturno snovanje bilo čim bolj žlahtno, še posebej v sedanjem času in v slovenskih razmerah, ko nam zunanji dejavniki, na primer pomanjkanje sredstev, ne morejo zagotoviti uresničitve številnih in močnejših široko zasnovanih pobud.

Vsekakor pa je Beličičev govor izzvel pozitívno in konstruktívno, kar je v sedanjih časih še kako potrebno. §

UMRL JE ŽUPNIK prof. GUIDO MAGHET

V nedeljo, 24. t.m., so v Bračanu pri Krminu pokopali tamkajšnjega župnika prof. Guida Magheta, ki je bil eden najuglednejših furlanskih duhovnikov goriške nadškofije. Rodil se je leta 1920 prav v Bračanu in svoje teološke študije dovršil na francoskem zavodu v Rimu. Skoraj štiri deset let je bil katehet na goriškem italijanskem liceju Duca degli Abruzzi, predvsem pa je bil znan kot eden najbolj vnetih zagovornikov rabe furlanščine v liturgiji. Pre Guido Maghet je bil tudi pisatelj in publicist, saj je veliko sodeloval z najrazličnejšimi revijami in časopisi, pri založbi Braitan pa je izšla tudi knjiga spominov, seveda v furlanščini.

Guida Magheta se moramo s hvaležnostjo spominjati tudi Slovenci. Kot nekateri drugi furlanski duhovniki svoje generacije je tudi on dovolj dobro obvladal slovenščino, tako da je bil celo med kandidati, da bi prevzel neko slovensko oziroma narodnostno mešano župnijo na Krasu. Vendar je pre Maghet ob tej ponudbi, ki bi bila v tistem času z narodostnega vidika dokaj sporna, odločno poudaril, da kot furlanski duhovnik ne more tega sprejeti.

SPOMIN NA JOŽO LOVRENČIČA

Slovensko katoliško prosvetno društvo »Mirko Filej« je 21.2. priredilo v Katoliškem domu v Gorici spominski večer, posvečen pesniku, pisatelju, prevajalcu in pedagogu Joži Lovrenčiču. Prva je spregovorila pesnica Ljubka Šorli Bratuž, ki je z občutenimi besedami oživila lik dr. Jože Lovrenčiča. Osrednji dogodek večera pa je bil govor Lovrenčičevega vnuka, zgodovinarja Andreja Vovka. Slednji je opozoril na velik pomen, ki ga je imel Lovrenčič za razvoj slovenskega slovstva in kulture. Med drugim je Lovrenčič bil začetnik ekspresionizma v slovenskem pesništvu ter prvi prevajalec Collodijevega Storžka, ki so ga kasneje prevajalci prekrstili v Ostržka.

Jožo Lovrenčič je povojna jugoslovanska oblast izbrisala iz zgodovinskega spomina slovenskega naroda, ker je proti koncu vojne in za časa nemške zasedbe Primorske vodil slovensko gimnazijo v Gorici. Zadnje mesece, je poudaril Vovko, pa se Lovrenčičev lik vrača v slovensko zavest z vso svojo veličino.

Večer so popestrili recitatorji skupine »Oder 90«, pianistka Helena Plesničar ter pevec Dušan Kobal in Martin Srebrnič.

—o—

VABILO NA PREŠERNOVO PROSLAVO V RONKAH

Slovensko kulturno rekreativno društvo Jadro in slovenska komisija pri večinamenskem centru v Ronkah prirejata v torek, 5. marca, ob 20. uri

PREŠERNOVO PROSLAVO

Ravnateljica Nataša Pavlin bo predstavila pesmi Lilijane Visintin, učiteljica Damjana Kobal in slikarka Bruna De Fabris bosta razstavili svoja dela. O njih bo spregovoril ravnatelj Milko Renner. Ob tej priložnosti bo tudi govor o vsebini letošnje številke društvenega biltena Jadro.

Proslava bo v prostorih občinske knjižnice v Ronkah.

Pokrajinski odbor Svetovnega slovenskega kongresa

Svetovni slovenski kongres kot organizacija, ki naj bi povezovala in združevala Slovence doma in po svetu, je vse bolj zanimiva pobuda tudi za slovensko narodno skupnost v Italiji. Tak vtis smo imeli v ponedeljek, 25. t.m., ko je bil v goriškem Kulturnem domu ustanovni sestanek Svetovnega slovenskega kongresa za Goriško.

Zbor so sklicali kulturno društvo »Mirko Filej«, Kinoatelj, skupina Izvir in Slovenski mladinski rekreativni klub Smrek. V dvorani se je zbralo veliko število ljudi, posebno zanimivo pa je dejstvo, da so bili med njimi predvsem mladi.

O namelih in ciljih ter bodočem delovanju Svetovnega slovenskega kongresa je spregovoril predsednik iniciativnega odbora

fesor Andrej Bratuž, kot predstavnik SK PD »Mirko Filej«, Damjan Hlede kot zastopnik skupine »Izvir«, Davorin Devetak kot predstavnik tržaškega odbora Svetovnega slovenskega kongresa ter prof. Janez Povše. Ta je po uvodnih besedah povezoval večer in prisotne spodbujal k razpravi. Na vrsti so bile volitve pokrajinskega odbora za Goriško. Izvoljeni so bili: ravnateljica Mirka Brajnik, profesorii Darko Bratina, Janez Povše in Marija Češut ter študent Damjan Hlede. Ta ožji odbor, ki je izbral Janeza Povšeta za predsednika, bo v prihodnjih dneh sodeloval s tržaškim odborom. Skupno bosta v prihodnjih tednih, do konca marca ali do prvih aprilskih dni, pripravila deželni občni zbor Svetovnega slovenskega kongresa, ki naj bi to organizacijo dokončno ustanovil tudi v našem zamejstvu. Ob tej priložnosti bodo izvolili delegate, ki se bodo v zadnjih juljskih dneh udeležili v Ljubljani ustanovnega zasedanja Svetovnega slovenskega kongresa. V konferenco za zamejstvo bodo izvolili 6 delegatov, kot to predvideva osnutek statuta.

—o—

SLOVENSKI OKTET V GORICI

Slovenski oktet, ki je v soboto, 23. t.m., nastopil v Gorici, je v Kulturni dom privabil toliko poslušalcev, da so napolnili veliko dvorano. Svetovno znani pevski ansambel, ki praznuje letos 40-letnico delovanja, je nastop začel s tremi Gallusovimi moteti, sledile pa so pesmi Antona Hajdriha, Vasilija Mirka, Rista Sabina, Zorka Prelovca, Matije Tomca in številnih sodobnih slovenskih skladateljev.

40 let Kmečko-delavske zveze v Števerjanu

Sekcija Slovenske skupnosti v Števerjanu je v soboto, 23. t.m., priredila v Sedejevem domu proslavo ob 40-letnici ustanovitve Kmečko-delavske zveze, prve povojne demokratične in nekomunistične slovenske politične organizacije. Pred 40 leti se je tik pred prvimi občinskimi volitvami v Števerjanu, ki je tedaj ponovno postal samostojna občina, zbralo nekaj mož in fantov ter sklenilo ustanoviti politično organizacijo, ki naj nastopi s svojo kandidatno listo in prevzame po možnosti občinsko upravo v svoje roke. Šlo je vsekakor za pogumno in hkrati daljnovidno politično dejanje, katere glavni cilj je bil narediti konec takratni komunistični nadvladi in izkoristiti vse možnosti, ki jih državljanom nudi parlamentarna demokracija.

Na proslavi so se tega pomembnega dogodka spomnili predsednik sekcije Ssk Ivan Vogrič, tajnik Mirko Humar, deželni predsednik Ssk Marjan Terpin (čigar oče in brat Ciril sta bila med ustanovitelji Kmečko delavske zveze), deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar in pokrajinski tajnik Ssk za Goriško dr. Mirko Špacapan. Na oder

so nato stopili števerjanski župan Humar, ki je sekciji Ssk čestital za važni jubilej, predstavnik novogoriškega Demosa, ki združuje štiri stranke, Zorko Pelikan in slovenski republiški ter zvezni poslanec Bruno Podveršič, števerjanski rojak, ki pa ves čas po vojni živi v bližnjem Gradnem onkraj meje v Brdih. Niegov oče je bil po vojni več let župan v Števerjanu in med ustanovitelji Kmečko-delavske zveze. Tudi sam je bil kljub starosti 89 let na proslavi in bil deležen toplih ter iskrenih čestitk.

Proslave v Števerjanu se je udeležil tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ki je poleg čestitk Ssk in bivšemu županu Podveršiču in ustanoviteljem KDZ posredoval nekaj osebnih spominov na Goriško ter omenil sedanje stanje v Sloveniji, pri čemer je izrazil globoko prepričanje, da se bo nova in mlada slovenska država znala izkupati iz sedanjih težav.

Za slavnostno in slovesno vzdušje v dvorani sta poskrbela mešani pevski zbor F. B. Sedej in ansambel Števerjan. Oba vodi Tomaž Tozon. Za povezavo je z večjo roko skrbel dr. Damjan Terpin.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Novi letnik tržaške Mladike

V Trstu je izšla prva letošnja številka revije Mladika, ki stopa tako v 35. letnik. Uredništvo v kratki besedi bralcem poudarja, da za revijo prihodnost ni temna in ni rožnata. Doslej smo delali v prepričanju, da opravljamo koristno kulturno in narodno delo, je zapisano. Ne nameravamo odnehati.

Grafično se revija drži že utrjene podobe zadnjih let, zunanost, torej prva stran platnic, pa je prenovljena. Opremil jo je Edi Zerjal. Objavljena fotografija pa je delo Andreja Štekarja z naslovom »Okno v starem delu Opčin«, ki je prejelo prvo nagrado na natečaju Mladike. Novost je tudi v tem, da je v tem letniku ob uredniškem odboru tudi širši svet revije.

Nepodpisani uvodnik govori o pričakovanih ob vstopu v novo leto 1991. V članku je nakazana vrsta problemov naše narodnostne skupnosti — od zaščitnega zakona do zavesti o naši biološki šibkosti, naše razdrobljenosti in strankarske razbitosti, ki se je še povečala na levici.

»Toponomastika občine Devin-Nabrežina«

Na sedežu devinskih pevskih zborov je bil v petek, 22. t.m., lepo obiskan večer, med katerim so javnosti predstavili novo znanstveno delo prof. Pavleta Merkuja z naslovom »Toponomastika občine Devin-Nabrežina«. Knjiga, ki jo je prof. Merku napisal v italijanščini, je izšla na pobudo devinsko-nabrežinske občinske uprave, njeno izdajo pa je finančno omogočila Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica iz Nabrežine.

Odbornica za kulturo, prof. Vera Tuta Ban, je poudarila, da je knjiga zelo pomembna pridobitev in da je izšla v zadnjem trenutku, ko je bilo mogoče pri zbiranju gradiva uporabiti živo pričevanje številnih tudi starejših domačinov. Merkujevo delo je podrobno predstavil tržaški etimolog, profesor na tržaškem vseučilišču Mario Doria. Kot etimolog se je Doria spustil v tolmačenje pomena in izvora nekaterih krajevnih imen, prikazal pa je tudi, kako je knjiga razčlenjena in vsebinsko sestavljena.

Sam avtor, prof. Pavle Merku, pa je povedal, kako je prišlo do te študije, in poudaril, da se je dela lotil kot onomastik, se pravi jezikoslovec in zgodovinar hkrati, saj je z analizo krajevnih imen mogoče točneje brati zgodovino. To pa je nova veđa, ki odpira zanimive in doslej pri nas prvič uporabljene zgodovinske metode.

NAGRADI ZA AVTORJA IN PREVAJALKO

Neodvisna žirija pri Zveznem ministrstvu za pouk in umetnost je koroškemu avtorju Bernhadu C. Bünkerju prisodila za knjigo »Dazöhl (nix) von daham« (Mohorjeva založba) Knjižno nagrado. Prevajalsko nagrado je prejela Mira Miladinovič, ki je za Mohorjevo založbo prevedla knjigo »Laila« pisateljice Ingrid Paganigg. Miladinovič je germanistka na ljubljanski univerzi in je v Avstriji večkrat opozorila nase z izrednimi referati. Priznanji je nagrajencema posredoval zvezni minister dr. Rudolf Scholten.

Govor je tudi o vlogi Slovenske skupnosti, zadnji del uvodnika pa je posvečen položaju v matični Sloveniji po plebiscitu o neodvisnosti in samostojnosti.

12. januarja se je poslovil profesor Maks Šah, ki je bil ob ostalem vzgojnem in kulturnem delu od vsega začetka član uredništva Mladike. Revija svojemu sooblikovalcu posveča spominske govore, ki so jih imeli Marij Maver, Marijan Kravos, Miro Opelt in Saša Martelanc na žalni seji v Peterlinovi dvorani v Trstu 17. januarja.

Novost v novem letniku so Spomini na Plečnika, ki jih je že pred skoraj 30 leti napisal rajni arhitekt, Plečnikov sodelavec in prijatelj Vinko Lenarčič. Leta 1986 je te spomine nekoliko uredil in skrajšal avtorjev sin Andrej Lenarčič, vendar je tudi ta tekst ostal neobjavljen. Zdaj ga v nadaljevanjih ponuja slovenski javnosti Mladika. Gre za osebne spomine na srečanja s Plečnikom in za opisovanje Plečnikove osebnosti in ustvarjalnosti.

Rubrika »Intervju«, ki jo zadnja leta ureja Zora Tavčar, ima letos to novost, da so razgovori posvečeni vidnim Slovincem v zdomstvu. Vsi ti intervjujanci so dosegljivi le preko pisem, vendar je prvi razgovor gotovo tako živahen, kot da bi potekal v živo, poleg tega pa je natrpan s podatki, s katerimi lahko intervjuvanec postreže, če v miru odgovarja z gradivom pri roki. Prvi gost rubrike je slovenski kulturni delavec iz Argentine Nikolaj Jeločnik. Z njim se Zora Tavčar obširno razgovarja o življenjski poti, o umetniškem okusu, o predvojnih vzgojnih in kulturnih vplivih, o medvojni zavestni izbiri za protirevolucionarno stran, o življenju v povojnih taboriščih in o kulturnem utvarjanju v okviru Slovenke kulturne akcije in drugih ustanov argentinskih Slovencev. Posebej je poudarjeno to, da je Jeločnik avtor knjige »Staliniistična revolucija na Slovenskem«, katere prvi del je pred leti izšel pod psevdonimom Stane Kos. Drugi del (od septembra 1943 do junija 1945) pa je zdaj skoraj pripravljen za v tiskarno.

V tej številki najdemo še novelo Brune Perrot »Bili smo družina«, poeziji Ljubke Šorli in Marije Rus, razmišljanje o glasbi in veri Verene Koršič-Zorn iz Pariza in članek o krščanskem-socialnem nauku ob 100-letnici izida okrožnice »Rerum novarum«.

Nadaljujejo se spomini dr. Mateja Poštovana na slovenskega političnega voditelja dr. Antona Korošca, ki je umrl pred 50. leti, kar je objavljeno v obliki intervjuja, ter je opremljeno z originalnimi fotografijami. Tu so še nekateri krajši zapisi in stalne rubrike »Mogoče ne veste, da ...«, »Antena«, »Čuk na Obelisku« in še kaj. Kot priloga se nadaljuje razprava Pavleta Merkuja »Svetniki v slovenskem imenoslovju«. Tokrat je obdelanih nekaj imen, ki se začenjajo s črko »P«. Kot priloga je v tej »Mladiki« tudi 60. številka mladinskega lista RAST. Uvodnik je napisala Breda Susič, ki z razmišljanjem o mladih in delu v organizacijah vabi bralce k sodelovanju in k prispevkom o tej problematiki. Sama ugotavlja, da je ključ za večje število prostovoljnih delavcev v naši skupnosti v večjem številu zakonov in rojstev, v dobri vzgoji otrok in mladih ter v usmerjanju mladih v strokovnost in specializacijo na najrazličnejših področjih. V RASTI so še intervju s predsednikom Radijskega odra Marjanom Kravosom in drugi sestavki.

Mesečnik Pastirček v 45. leto

Izšla je nova številka mladinskega mesečnika Pastirček, druga letos oziroma peta v tekočem šolskem letu. Ob tem pa naj spomnimo, da je letošnji letnik Pastirčka že točno petinštirideseti, kar pomeni, da je to naše najstarejše poveljno periodično glasilo v zamejstvu.

Ob listanju februarke številke naletimo najprej na prijazno poezijo Ljubke Šorli »Svet postal bi lep«. To je za otroško dožemanje prikazana želja po miru v svetu, v zapletenem času, ko tudi otrokom ni ušlo nevarno dogajanje v Zalivu.

Nadaljuje se rubrika »Spomini pastirčkovih prijateljev«. Znana kulturna delavka Marija Češut se spominja, kako je v otroških letih sprejemala Pastirčka in kako ji je revija tudi v tej spominski luči še danes pri srcu.

Dva prispevka sta ubrana na izrazito versko tematiko. Prvi je posvečen apostolu Pavlu in je tudi živahno ilustriran. Drugi pa govori o svetem Cirilu, in to v okviru rubrike »Kdo si?«, ki je domiselno sestavljena v obliki intervjuja. Poezije sta poleg Ljubke Šorlijeve tokrat prispe-

vali Zora Saksida in Jerica Strle. Mariza Perat, ki je avtorica intervjujskega sestavka o Svetem Cirilu, je za to številko Pastirčka napisala tudi zgodbi o imenitnem kovancu.

Zelo bogata je tudi tokrat »Pastirčkova pošta«, ki obsega prispevke mladih bralcev s številnih šol po Tržaškem in nekaj tudi z Goriškega. Poleg dopisov je tudi veliko sličic, pa tudi sicer je v tej številki cela vrsta prijetnih ilustracij.

Tudi tokrat objavlja Pastirček skladbo z besedilom. Skladatelj je Andrej Bratuž, ki je uglasbil Prešernovo Zdravljico. S tem se je dodatno obogatila serija različnih uglasbitev te Prešernove mojstrovine, ki je v Premrlovi glasbeni obdelavi medtem postala slovenska državna himna.

—o—

FRANCE PREŠEREN V TRETJI NAKLADI

Bibliofilska in dvojezična izdaja »Sonetnega venca« Franceta Prešerna je v Mohorjevi založbi izšla že v tretji nakladi. Delo je v nemščino prevedel Klaus Detlef Olof, ki trenutno že prevaja nadaljnjo Prešernovo pesnitev.

SVET ŽE MORA MISLITI NA STANJE PO VOJAŠKEM SPOPADU

■ nadaljevanje z 2. strani

stalih držav zahodnega sveta. Iraški diktator se je pri tem očitno uštel, saj ni v zadostni meri upošteval novega stanja odnosov med velesilama, ki je korenito drugačno od tistega iz časa hladne vojne ali iz časa Brežnjeva.

Glede na takšen razvoj dogodkov je tudi upravičena trditev, da se mora mednarodna javnost v tem trenutku že zanimati za stanje na Bližnjem vzhodu, kakršno bo nastalo po sedanjem spopadu. Tu gre predvsem za odnose med zahodnim in arabskim svetom. Marsikateri poznavalec razmer je že na začetku vojaškega spopada opozarjal, da Arabci ne smejo smatrati poraza, ki ga je doživel Sadam Husein, za poraz in ponižanje lastnega naroda ali celo za poraz islama. V poštev seveda prihaja tudi in zlasti takšna ureditev palestinskega vprašanja, s katero se bo strinjala večina Palestincev in Izraelcev. V poštev prihaja dalje ureditev razmer v Libanonu, ki je bil povsem razdejan v političnem in materialnem ter moralnem pogledu.

Bodo zmagovalci v zalivski vojni kos nalogam, ki jih čakajo? To je po našem glavno vprašanje, ki se postavlja no zdaj že neizogibnem popolnem porazu diktatorja Sadama Huseina.

OBČINSKE VOLITVE NA KOROŠKEM

V nedeljo, 10. marca, bodo na Koroškem občinske volitve. Gre za pomembno preizkušnjo tudi za slovensko manjšino na Koroškem, saj bodo tokrat prvič neposredno volili župane. Slovenski kandidati nastopajo v 25 občinah na Enotni listi, na listi Volilne skupnosti in na Gospodarski listi, v okrajih Velikovec in Celovec pa nekaj Slovencev kandidira na socialističnih in listah stranke zelenih.

Sprava, slovenski svetovni kongres, enotnost manjšin

Februarska številka mesečnika *Rodna gruda*, ki ga izdaja Slovenska izseljenska matica iz Ljubljane, je tokrat predvsem posvečena izidu nedavnega plebiscita za samostojnost Slovenije. O tem piše v svojem uvodniku tudi odgovorni urednik revije Jože Prešeren, ki pravi, da smo se Slovenci s to odločitvijo podali na vznemirljivo pot v neznanu. »Čaka nas še dolga in brez dvoma naporna pot do uresničitve naših želja in zdaj tudi do izpolnitve volje vsega naroda. In kaj bomo bolj potrebovali v tem času kot enotno nastopanje, sporazumevanje, ravnanje v duhu dialoga in sprave. Dobrodošla nam bo ob tem tudi moralna ali materialna pomoč naših ljudi, ki živijo po svetu.« Urednik Prešeren obenem opozarja na pomen narodne sprave in trdi, da je *Rodna gruda* »spravna« revija, saj sedaj ni treba več spraševati, h kateri skupini pripada ta ali oni dopisnik. Tudi slovenski Cerkvi med izseljenci in doma smo dolžni dati priznanje, ki ga zasluži, zaključuje Prešeren.

Posebna priloga *Rodne grude* je posvečena Slovenskemu svetovnemu kongresu, na katerem se bodo Slovenci iz sveta, zamejstva in Slovenije prvič v svoji zgodovini srečali kot narodno občestvo. Zanimiv je tudi prispevek dr. Franceta Bučarja, predsednika slovenske skupščine, ki predvsem trdi, da je Jugoslavija kot enovita država za življenje nesposobna tvorba. Sama po sebi terja prisilo, antidemokracijo, s tem pa seveda tudi tako družbeno ureditev, ki zatiranje in antidemokracijo potrebuje kot svojo temeljno povezovalno silo. Na dilemo, ali pristati na unitarizem in se odreči svoji individualnosti, so Slovenci jasno odgovorili s plebiscitom, nadaljuje dr. Bučar. Pravilnost tega odgovora bo morala potrditi zgodovina. Naša odločitev vsekakor ni zanikanje Jugoslavije, razlaga

France Bučar, a niti vnaprejšnje pristajanje nanjo. V svojem lastnem interesu smo za dogovarjanje o neki novi državi, v kateri bi bilo možno uresničevanje skupnih interesov. To pa ni edina možna oblika naše povezanosti z drugimi narodi in državami, niti ne more biti nujno prva stopnja na neki hierarhični lestvici, ki bi pomenila, da je za nas pot v Evropo možna le prek zvezne države. »Pridružujemo si pravico,« zaključuje predsednik slovenske skupščine, »da gremo v Evropo in v svet tudi po neposredni poti, pogosto hitrejši in bolj učinkoviti, četudi bolj zahtevni in odgovorni. To je naša volja in naša odločitev.«

Zadnja številka *Rodne grude* objavlja tudi pismo Slovincem po svetu, v katerem dr. Mirko Jurak, predsednik Slovenske izseljenske matice, obnavlja dosedanje delovanje te organizacije in obenem izraža upanje, da bi Slovenci končno presegli razlike, ki nas ločujejo. Samo tako bo mogoče ohraniti slovenstvo, ki je za nas vse ena najvišjih vrednot.

Svetovalka predsedstva Ida Močivnik ra piše v tej februarski številki *Rodne grude* o enakopravnih odnosih med narodi in manjšinami. Avtorica v svojem zavihu predvsem poudarja, da manjšine najbolj neposredno čutijo, kako pomembni sta stabilnost in mednarodni ugled matice za njihov položaj v zamejstvu. Naša matica mora sodelovati z vsemi Slovenci brez ideoloških predsodkov. Najvišji cilj pri tem ji mora biti ohranjanje slovenstva. Tako je stališče predsedstva, nadaljuje Močivnikova, ki je obenem tudi mnenja, da se morajo manjšine poenotiti vsaj glede tistih vprašanj, ki so za narodni obstoj in ohranitev manjšine bistvena. Le etnične skupine, ki bodo enotno nastopile v obrambo

dalje na 8. strani ■

France Bevk HUDA URA

XIII.

Iztrgana iz godbe se je Zalka z muko prebudila v sedanost. Temu fantu bi se bila najrajši izognila. Da si še upa po vsem, kar se je bilo ta dan zgodilo. Toda ba'la se ga je. Da je znova ne osramoti pred vsemi, je pristopila bliže.

»Kaj mi hočeš?«

»Nekaj bi ti moral povedati.«

»Pa prav zdaj? Jutri nimaš časa?«

Harmonika se je nategovala in krčila v težkih stokih. Mohor je dvignil glavo visoko, kakor da je nečemu prisluhnul. Ali ni slišal Zalke? Črni naočniki so zrl ko grozne vdolbine. Kakor že tisočkrat, je tudi tedaj želel, da bi nenadoma spregledal. Zalko je videl razločno pred seboj. Tako, kakršne se je spominjal iz dni, ko se mu je bila prvič priljubila. Morda bi jo bil pozabil, če bi lahko gledal druga dekleta. Da, saj je željno lovil njihove glasove in smehe. Ko si je hotel v duhu naslikati njihove obraze, je videl le Zalko. Vsako dekle — Zalka. Sladka in nagajiva, s kitami svetlih

las. Če se je stokrat spremenila, zanj ni bila drugačna. Če bi osivela in se postarala, bi jo videl do groba večno mlado. Tako, kakršna je bila takrat, ko mu je dala zadnji šopek ... Moj Bog! Nekoč je slišal pripovedovati o invalidu, ki ga je revesta zapustila, ker je bil brez noge. Tega ni prenesel, zadavil jo je ...

»Telica si, ki te bodo prodali,« je sikal Tine.

Besede so padale na Zalko ko udarci. Bila je prepadena, jezna, hkrati užaljena. Da bi to kazala, ji je branil ponos. In nazadnje, kaj je to komu mar? In najmanj Tinetu. O sebi bo sama odločala. Od tega dne je bila že trudna, vsega naveličana.

Ne da bi še katero rekla, se je obrnila in odšla k dekletom. Tine je zrl za njo, stisnil pesti in požrl jezo. Pri tej igri je izgubil zadnjo karto.

Ozrl se je po Mohorju. Zdelo se je, da ga je šele tedaj opazil. Glavo je zibal, kakor da mu kima. Spomnil se je Zalkinih besed: »Škoda fanta!« Še tisto jutro jim

ni mogel pritrditi, zdaj se je slepcu notranje približal. Sedel je poleg njega na zid.

Harmonika je še vedno pela, duša je bila polna, prsti se niso utrudili, misli tudi ne. Mohorju so se prikazovale nekake predstave. Ali ni slišal Zalkinega smeha? Ali ga zopet varajo čuti?

Nekdo je sedel na zidu poleg njega. Kdo? Ni ga trgal iz občutkov, iz katerih mu je vrela pesem, ki jo je skladal iz različnih napevov, jih po svoje spreminjal in prelival, tako kot je čutil. Tisti »nekdo« mu je položil roko na ramo, slišal je šepet. To ga ni motilo. Le kdo? Tine? Tisto jutro je čutil odpor do njega, zdaj mu je izginil.

Za trenutek se je godcu ustavila roka. Harmonika je zacvilila, zastokala, pesem se je prelomila. Skoraj bi bila utihnila, a se je slepec znova zavedel iz tesnobe. Vebina besed, ki jih je slišal, se mu je mešala v godbo, ki se je bila iznenada vsa spremenila. Postala je hreščeča, podsmehljiva, uporna, obtožujoča. Igrajte, prsti!

Neko dekle se je na glas zasmajalo.

Mohor se je bridko prebudil. Harmonika je še zavnila, nato je stoka je utihnila, ko da je nekdo padel pod nožem.

ZIVETI Z AIDSOM**■ nadaljevanje s 4. strani**

vestirala do konga tega leta kar 2.100 milijonov lir za specializacijo in zaposlitev zdravnikov, bolniškega osebja, za nova ležišča in podporo terapevtskim skupinam.

Razveseljivo pozdravno pismo je poslal tudi ustanovitelj skupnosti »Incontro« don Gelmini s temeljno mislijo: »Z zdravim in delovnim življenjem je možno preprečiti, da bi se infekcija izrodila v bolezen. V naših skupnostih živijo ljudje, ki so že deset let seropozitivni, pa nimajo nikakršnih problemov...«.

Duhovni del ni imel kakšnih posebnih novosti, kot smo jih vajeni, razen, da je bilo vse izredno lepo organizirano in pripravljeno. Povsod pri molitvi, razmišljanju, petju, maši je vladal red in spontana, sproščena pobožnost, ki jo običajno pogrešamo pri najrazličnejših duhovnih dnevih. Terapevtska skupina je bila »uglašena« na red, smisel za medsebojno pomoč in zelo sproščena.

Ob koncu bi hotel poudariti, da se ti fantje in dekleta, kot bolniki z aidsom, na prvi pogled niso razlikovali od svojih zdravih sovrstnikov. Kljub vsej skrbi, delu in medsebojni pomoči pa smo ob koncu le spoznali, čeprav je bil čas treh dni zelo kratek, da velikokrat padajo v težke depresije, so občasno psihično strti in dogodi se, da so vredni pomilovanja, kadar niso sposobni kontrolirati osebne depresije. Glavna uteha so jim medsebojna pomoč, razumevanje asistentov in seveda neizoliranost od okolja, v katerem so. Za nas vse so bili ti dnevi zelo naporni, pa kljub vsemu so v nas pustili neizbrisen spomin na tiste, ki vedo, da »res, kot pri vsaki neozdravljivi bolezni, nimajo poti nazaj«, a se skušajo zavestno soočiti s stanjem, ki ga živijo. Pri vsem pa jim veliko pomenijo vera, Bog in končno iskren človeški medsebojni odnos.

DAROVİ IN PRISPEVKI

V tiskovni sklad N.L. so darovali: Bavdaž Franc - TS L. 10.000, Bavdaž Olga - GO L. 10 tisoč, Bavdaž Vladislav - Rim L. 10.000, Ažman Leopold - TS L. 10.000, Benulič Saša - Milan 10.000 lir.

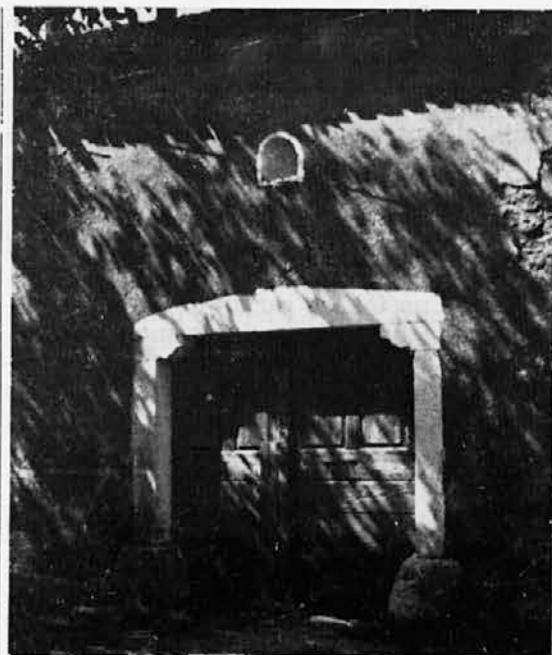
SPRAVA, SLOVENSKI SVETOVNI KONGRES, ENOTNOST MANJŠIN**■ nadaljevanje s 7. strani**

svojih pravic, se bodo lahko uveljavile kot partner v odnosih z večinskim narodom.

Mesečnik Rodna gruda objavlja tudi zanimiv intervju z Juretom Vombergarjem, predsednikom društva »Zedinjena Slovenija« v Argentini. Obenem vsebuje še vrsto drobnih novic o zanimivostih v matici. Ljubek je tudi otroški kotiček, posvečen najmlajšim potomcem naših izseljencev.

SREČANJE NA VRVICAH

Radijski oder in Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu vabita na 3. SREČANJE NA VRVICAH. Lutkovna skupina ZOOM iz Ljubljane bo v nedeljo, 10. marca, ob 11. in ob 17. uri v dvorani v Ulici Brandesia 27 pri Sv. Ivanu uprizorila igro KOZLE, ki so jo priredili po pravljici Janca Bitenca.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

Delavci so odšli v hišo, posedli za veliko in malo mizo. Po starem so bila taka posedanja, z mesom in vinom, z godbo in plesom, prava vaška veselica. Po vojski se je to in ono spremenilo. Vendar pa so se Mlakarjevi trdovratno držali starih navad. Ob misli na obilno večerjo in veselo noč, ki jih je čakala, so bili ljudje židane volje. Posebno mladina. Pozabljena sta bila trud in vročina dneva.

Mohor je bil zagnal harmoniko, a ni hotel prisesti k mizi. Ko je bil nehal igrati pred hišo, je bil sklenil, da se bo na tiho izmuznil. Premislil se je v zadnjem trenutku.

Zdaj ni čutil niti sence mržnje več do Tineta, bil mu je celo ljub. Imel ga je za tihega zaveznika, saj sta ob misli na Zalko gotovo enako čutila. Mohorju se je zdelo, da je iznenada strašno spregledal. Podoba Zalko iz preteklosti, ki jo je z malo izjemo ohranil neomadeževano do tistega dne, se je vsa spremenila. To ni bila več ona. Ni zavrgla samo njega, slepca, ampak tudi Tineta, ubožca. Kmetica bi bila rada, prodaja se za velike hlebce kruha, vlačuga vlačugasta! Ne, v duši še ni mogel ustvariti jasnega odnosa do nje. Toda čutil je, da jo s tistim trenutkom bolj prezira kot ljubi. Ali pa se mu je ljubezen izražala

le v mržnji in ni mogla umreti. Sovraštvo je pogosto le posebna oblika zelo strastne ljubezni.

Slonel je ob peči, mrtve oči so mu begale po stenah. Da naj prisede, so mu klicali od vseh strani.

»Saj nisem bil v senožeti,« se je branil.

»Zate se delo šele začne. Če ne boš jedel in pil, te ne bodo ubogali prsti, ne bo ti pela harmonika.«

Najrajši bi bil sam zase, neviden, kot so bili drugi zanj nevidni. Moral se je vdati. Prisedel je, kamor je nanoslo, a namerilo se je, da je sedel prav k Tinetu. Pavle je sedel na drugem koncu mize in obračal dekletom hrbet. Porogljivo, izzivalno se je oziral na Tineta. Mohor je zajemal počasi, previdno. Z leseno žlico je otipal najprej rob skled, nato jo je porinil v jed. Iz navade je imel daljavo izmerjeno, roka mu je bila gotova, zlepa ni zgrešil. Ta večer pa mu je žlica dvakrat ušla pod skledo. To ga je zmedlo. Prisluhnil je, ali se mu posmehujejo. Nič. Žlice so škrebale, počasi se je razpredal pogovor. Le Mohor in Tine sta bila tiha.

Tine je bil sklenil, da ves večer ne bo pogledal Zalko. Vendar so mu oči neprestano uhajale vanjo, ki je sedela pod sten-

sko uro. Pri luči se mu je zdela zelo lepa, prikupnejša kot sicer, nekam srečno se je nasmihala predse. Hkrati pa je bila tiha, nenavadna. Zdaj pa zdaj so ji ušle oči na moške. Tineta je ošvignila le mimogrede.

Na mizo je prišlo suho svinjsko meso. Prva lakota je bila že utešena, jedli so počasneje, z zbrano skromnostjo. Besede so se zgostile, pogovor je bil glasnejši. Okna so zijala odprta na stežaj. Bilo je soparno; potili so se, četudi so bili goloroki. Dišalo je po noči, po pokošeni travi, po bezgu, po senu in po potu, ki so ga izparevala telesa. Na obrazih so se jim nabirale debele kaplje. Zdaj pa zdaj si je kateri izmed mož obrisal čelo v rdečo ruto, vzdihnil in se ozrl skozi okno. Še toliko sape ni potegnili, da bi vztrepetala petrolejka, ki je visela pod stropom.

Mlakar je prinesel vina. Steklenica s kozarcem je krožila od moža do moža. Slivar in Ivanc sta tudi to pot sedela drug poleg drugega. Ivancu se ni več poznala pijanost, le oči je imel težke, jezik mu je bil negotov. Izpil je prvi kozarec vina, a Slivar mu je proti navadi in zoper vsako spodobnost nalil drugega. Sosed se ga je pobranil, a ni imel poguma, da bi ga odklonil.

(Dalje)